

Hugleiðing um Ommu, á Háskúlanum 29 nov.2019

Eg minnst teg í dagar, eg minnst teg í nætur

Eg droymi teg so leingi, sum hjarta mítt slær.

Hesar reglurnar skrivar Rasmus á Háskúlanum, abbi mín, um Onnu Súffiu, konu sína, sum var omma mín, eftir at hon var deyð í 1932.

Tað fekk stórar avleiðingar fyri alt lív Rasmusar, at hann og Símun av Skarði møttust á Askov Háskúla og gjørdur av at stovna háskúla í Føroyum. Háskúlin gjørdist hansara lív, og Símun og Rasmus gjørdust vinir og starvsfelagar í góðum og ringum tíðum fyri lívið. Tað fekk eisini ta, ikki minni týðandi, avleiðing, at Rasmus møtti Onnu Suffiu, systir Símunar, sum varð matmóðir á skúlanum fyrsta árið á Stongum í Klaksvík og fyrsta árið, skúlin var í Føgrulið, og eisini hennara lív var við hesum vorðið eitt heilt annað lív enn tað, sum hon frammanundan hevði kunnað ímyndað sær.

Anna Suffia Johannesen varð fødd á Skarði 3 januar 1876. Hon var dóttir Johannes Johannesen, kongsbónda á Skarði og Elsu Fredrikku, sum var fødd Matras í Uppistovu á Fodlendi á Viðareiði. Anna Suffia og Símun vóru bara tey bæði systkini, sum vuku upp á Skarði.

Umhvørvið, sum Anna Suffia vaks upp í norðuri á Skarði, er stórbart og vakurt, men tað var eisini avbyrgt og ræðandi, tí livikorini vóru so neyvliga treytað av og samanbundin við eina náttúru, sum er kørg og viðhvørt kravdi lív og færligheit av teimum, sum royndu at liva har. Gamli føroyski siðurin at syngja sálm frá landi og tá bátur kom aftur at landi, kemur burtur úr tí støðuga ótta, sum altíð var har, tá menn vóru á útróðri. Bátsvanlukurnar vóru fleiri, og at enda máttu skarðsfólk rýma av bygdini og finna sær bústað aðrastaðni. Helst hevur tað havt við tað at gera, at Anna Suffia var eitt sindur stúrin av lyndi.

Nú kunnu vit kanska halda, at á einum plássi, sum er so avbyrgt og harðbalið, verður lítið rúm fyri øðrum enn tí at stríðast fyri dagligum breyði, men soleiðis er ikki á Skarði. Nógvar varð lisið, tey lósu og kendu Holberg, Ibsen, Bjørnson, Ingemann,

Oehlenschlager og aðrar og tey hildu Føroyingatíðindi frá tí degi, tað kom út í 1890. Ymskt liggur eftir Onnu Suffiu, sum bendir á, at hon var vællisin, millum annað eitt lítið heimagjørt hefti, har hon hevur skrivað sær sitat eftir ymsar kendar rithøvundar, spekingar og prestar. Anna Suffia er fødd eftir at kommunala lógin um skúlaskipan var komin, so hon gekk í skúla á Skarði. Lærari hennara var Bergithe Eliassen úr Klaksvík. Hon var ikki læraralærd, men var sett í starv sum lærari í Kunoy, Haraldsundi og á Skarði. Mamma Onnu Suffiu skrivar bara á donskum, men Anna Suffia skrivar bara á føroyskum, alt, sum vit eiga frá hennara hond, er skrivað á føroyskum. Tað er ilt at siga, hvør hevur lært hana, kanska Bergitta, kanska Símun, sum lærði seg tað, meðan hann gekk á læraraskúla í Havn. Kanska Absalon á Trøllanesi, sum var sjávlærdur lærari í Kunoy, og helst eisini viðhvørt á Skarði. Absalon var tjóðskaparsinnaður og legði dent á at læra børnini at skriva á føroyskum. Tey bæði Anna Suffia og Absalon skrivaðu seinni eisini saman um bókur, sum tey læntu ímillum sín og lósu. Eins og vit tosa saman í lesiklubbum í dag. Tað hevur tó verið ein nokkso seinfør samrøða, tí postflutningurin var lítil og seinur, og dømi er um, at bræv, sum verður sent úr Føgrulíð 4 januar, kemur fram til Trøllanesar 12 februar.

Rasmus hevði verið norðuri á Skarði og vitjað, áðrenn háskúlin byrjaði í 1899, men Anna Suffia og Rasmus komu rættiliga at kennast, tá hon, 23 ára gomul, gjørdist matmóðir á skúlanum á Stongum sama árið. Hjá henni at halda hús tá fyri lærarum og 16 næmingum, var ikki bara sum at siga tað. Peningurin var eingin, so at fáa endarnar at røkka saman og kortini geva fólkinum nóg gott at eta, var ein daglig avbjóðing, eins og hon heldur ikki var von við so stórt húsarhald. Anna Suffia helt so hús har tvey tey fyrstu árin, til Sanna kom norður í Føgrulíð sum kona Símunar. Hon noyddist tá at fara eina tíð norður aftur á Skarð, tí tey gomlu har høvdu hjálp fyri neyðini, so tá tók Sanna við sum matmóðir og var tað fyri tað mesta síðani. Onkuntíð skiftist tær tó, tá Sanna var burturi frá arbeiðinum.

Anna Suffía var ein kenslusom og djúphugsin kvinna, hon hugsar nógv um tilveruna, og í brøvunum, sum hon skrivar til Rasmusar, tá hann er burturi í ørindum, ella hon sjálv er á Skarði, sigur hon Rasmussi frá sínum tonkum. Uppvaksin so langt frá rákum og byltingum í tíðini hevur hon lyndi til at halda lítið um seg sjálva. Idealið, sum hon strembar eftir, er at vera andaliga væl fyri, og hon óttast fyri, at hon ikki fer at kunna liva upp til Rasmusar. Tó ikki verri enn so, at hon viðhvørt skemtar og argar Rasmus eitt sindur við hesum lærda, sum hon heldur, at hann stendur fyri. Hon kallar hann prest, og spyr hann, um hon kann sleppa at senda eitt bræv til Tingakross, sum skal ljóða soleiðis. Eg siteri:

Kæri Tingakrossur. Eg eri so grúiliga góð við tygum fyri at tygum hava verið so fittur og skriva eitt so vakurt stykki um tað fyridragið, sum mín elskiligi noksagt helt. Sitat endar. Og so undirskrivar hon seg Prestakonan.

Her argar hon hann eitt sindur, men tey bæði hava eftir øllum at døma havt nógv góðar samrøður og hava stuðlað hvørjum øðrum væl.

Anna Suffía skrivar yrkingar og søgur, men hon er lítillátin og smæðist at leggja tað fram. Vit vita, at hon sendi tekstir inn til Oyggjarnar, sum var blaðið, sum Sannulena Patursson gav út árinum 1905 til 1908. Sannulena heitir í brævi á Onnu Suffíu at halda fram at senda tekstir til blaðið, og hon biður hana seta navn sítt undir, men tað ger Anna Suffía tíverri ikki, so tí vita vit ikki ídag, hvørjar tekstir í blaðnum, Anna Suffía hevur skrivað. Anna Suffía týddi “Hin vænasta rósan er funnin” úr donskum, men hon helt seg ikki til at standa við navni undir týðingini. Sálmurin stendur tí í sálmabókini við ongum týðaranavni undir, har stendur bert “týðarin ókendur.” Eftir Onnu Suffíu liggur eisini onkur yrking í handriti.

Rasmus og Anna Suffía giftust 16 oktober 1904. Tey høvdu tikið kongabræv út til tess at sleppa at giftast í stovuni heima á Skarði. Rasmus hevði keypt “gott svart kjólatoy” til brúðarkjólan og Magdalena í Grótinum í Klaksvík hevði seymað kjólan. Tað kostaði 4 krónur og 7 oyru, men Anna Suffía skrivar, at hon veit sær ikki ráð til at gjalda henni pengarnar beinanvegin.

Rasmus og Anna Suffía fingu 6 börn. Av teimum var bara Ada fødd í Føgrulíð, hini fimm vóru fødd eftir at skúlin varð fluttur til Havnar. Börnini vóru væl kálvfødd andaliga, og dentur varð lagdur á, at tey skuldu útbúgva seg. Tey vóru send á háskúlar og aðrar skúlar, og fleiri teirra fingu góðar útbúgvingar.

Í 1927 hevði Anna Suffía ta óbøtiligu sorg at missa næstelstu dóttрина, Elsu Jóhannu, sum doyði av tuberklum dagin fyri at hon fylti 17 ár.

Anna Suffía hevði sjálv ikki góða heilsu. Longu í Føgrulíð var hon sjúk, og læknin helt, at hjartanum bagdi. Tvær tær fyrstu barnferðir hennara gingu illa, hon fekk barsilsfepur, sum hon stríddist við leingi. Læknakynstur og læknafaklig vitan vóru sjálvsagt á nógv lægri støði tá á døgum enn tey eru í dag, og viðgerð var eingin at fáa. Dagliga lívið á Háskúlanum var arbeiðssamt lív, og Anna Suffía tók lut í arbeiðinum, tað hon var ment. Korini vóru altíð smá, og matarhaldið var hareftir, sum hetta sitatið úr einum brævi frá Rasmusi í tíðini stutt eftir, at skúlin flutti til Havnar, vísir:

Tey dagligu húsforholdini eru nakað sum tey vóru har norðuri í ringasta skili, matlagið er bedrøviligt, allir dreingirnir vóru sum rullupylsur, tá teir komu, nú eru teir sum vindgosnir barkakýlar.

So arbeiðið hjá Sannu og Onnu Suffíu og teimum at geva øllum hesum mongu ungu fólkunum á skúlanum nóg mikið og nóg gott at eta, hevur helst mangan verið meira gandakynstur enn tað hevur verið kokkakynstur.

Nógv fólk gekk inn á gólvið hjá Annu Suffíu og Rasmusi á Háskúlanum og ofta endaði fólkíð inni hjá teimum til drekkamunn og prát um kvøldarnar, tá okkurt tiltak hevði verið á Háskúlanum, sum ofta var. Háskúlin var sum ein mentanarligur miðdepil í Havnini tá.

Anna Suffía gjørdist sjúk av tuberklum í 1927, stutt eftir at tey høvdu mist Elsu Jóhannu. Hon var leingi og ofta innløgð, og hon andaðist 4 november 1932, 56 ára gomul.

At enda fari eg at lesa eina yrking, sum liggur í handriti eftir Onnu Suffíu:

*Teska! Teska! Tú hav
um vónir so ljósar
um minni so blíð
-Hví hvurvu tit burtur-
Á glitrandi aldu
so blíðliga flutu
tit vaggandi, kínanði
fram við fjarskotnum ströndum
har sumar er nú
tá ið vetur er her.*

#

*Sjúka hjarta tú vart treyst!
trongi barmur tú vart glaður!
eyma bróst ei mæddist tú!
tungi fótur tú vart lættur!*

#

*Súsi, súsi, tit vindar
frá fremmandum londum
og leiði so hóluga alduna aftur
fram við mínum ströndum
at sólin kann spælandi
í tínum favni bera mæð boð
um minni so blíð
og vónir so ljósar
um arbeið og lív
lat fleyra í mjørkan
sýn ljósari tíð!*